

PESCUITUL SPECIILOR BENTALE DE PEȘTI ÎN DREPTUL LITORALULUI ROMÂNESC

N.Bacalbașa—Dobrovici

Universitatea - Galați

În "Telurile politice de Stat pentru dezvoltarea, organizarea și punerea în valoare a Pescăriilor României", ANTIPA (6) împarte speciile bentale din dreptul litoralului românesc în trei categorii:

- sturionii migratori, caracteristici pentru porțiunea de mare cu apă salmastră din fața gurilor Dunării;
- peștii sedentari, care se găsesc aproape în tot timpul anului în imediata apropiere a coastelor;
- o parte din peștii migratori, majoritatea localnici din Marea Neagră, care se apropie de litoral fie pentru a se reproduce, fie pentru a se hrăni.

Deși numărul speciilor din categoriile susmenționate este destul de mare, numai puține specii sau grupuri de specii au oarecare importanță economică în pescuit. Dintre ele fac parte: sturionii, guvizii, cambula, barbunul, bacaliarul, rechinul și calcanul.

STURIONII

Morunul se pescuia la începutul secolului nostru în cantități ce depășeau 1000 t anual, iar sturionii marini mai mici, nisetrul și păstruga, erau pescuiți în cantități de câteva sute de tone pe an (7). În 1937, ANTIPA (6) scria despre sturionii marini: "Importanța acestor specii pentru pescăriile noastre stă, atât în marea cantitate care se prinde (până la 1 milion kg pe an) cât și în marea lor valoare comercială ..." și mai departe: "...prin suprapescuirea ce se face, producția acestor pești de mare valoare este amenințată a scădea - ceea ce se manifestă deja acum, prin raportul între numărul tot mai mic al peștilor de talie mare ce se prind față de cel de talie mică, cât și prin descreșterea treptată a cantității generale ce se prinde".

Pe baza analizei rezultatelor pescuitului cu paragatele instalate în cursul anilor 1951 și 1952, din lotcile care aveau ca navă-bază vaporul "Octombrie Roșu", IONESCU și SERPOIANU (13) scriu: "reese clar că, în perioada aprilie-octombrie, pe întinsul platoului continental, morunul se prinde în cantități reduse". Ceilalți sturioni nu se prind, de regulă, cu paragatele de morun, rechin și calcan.

Din statistica de pescuit (11) reiese clar descreșterea treptată a cantității sturionilor ce se prind.

Trebuie să mai scoatem în evidență că, după afirmațiile brigadierilor din zona predeltică, cât și la sondajele făcute personal, cantitatea de forme tinere de sturioni a fost mai mică în anul 1975 față de anii precedenți și cu totul redusă în anul 1976.

"Această stare îngrijorătoare ne impune dar" scria ANTIPA încă în 1937 - "înainte de toate, o serie de măsuri de cruțare urgente, care trebuie aplicate cu cea mai mare severitate, ..." Datorită marilor transformări ale Dunării, măsurile de cruțare nu mai sînt suficiente. Menținerea rezervelor de sturioni marini a devenit din ce în ce mai mult o problemă de pescuit și piscicultură dunăreană.

GUVIZII

"Peștii sedentari ... fie că trăiesc pe fundurile stîncose (guvidele), fie pe cele nisipoase ... Pescuitul lor este

ușor, fără pericol și fără multe unelte, așa că nu cere ca echipare decât o mică barcă și câteva instrumente simple de pescuit. El reprezintă primul stadiu al pescuitului de mare și este pepiniera din care se formează pescarii de meserie, meritînd din acest punct de vedere, o atenție mai deosebită. În general acești pescari se numesc la coasta noastră "gavidari" și sînt mai mult copii și bătrîni" (6).

Pescuitul guvizilor este tradițional pe fundurile pietroase în dreptul litoralului românesc. Observațiile subacvatice au arătat că ei sînt acolo dominanți alături de Blenniidae (12). Efectivele de guvizi sînt variabile, însă permit normal pescuitul a cel puțin 100 t anual. Variațiile se datoresc în primul rînd iernilor în care apa mării se răcește mult și într-un timp scurt, iar apoi se declanșează furtuna, care aruncă pe mal pești morți sau mult slăbiți. La începutul lunii mai 1939, între capul Midia și Mangalia peștele aruncat de valuri la mal, (în zona analizată aproape 10 pești la un m liniar) era format mai ales din specii bentale; speciile de guvizi reprezentau 27% (19). BĂCESCU (9) arată că iarna excepțional de grea din februarie-martie 1954 a redus considerabil efectivele unor pești litorali, între care și guvizii. În adevăr, în anul 1954 nu s-au pescuit în dreptul litoralului nostru decât 34,7 t guvizi. Ani cu efecte hidrologice similare cu cele descrise pentru mai 1939 și februarie-martie 1954 se mai cunosc în pescuitul nostru de coastă. De aici rezultă că pe lângă încetinirea ritmului de creștere a peștelui neexploatat, mai apar asemenea ani în care efectivele de pește sînt distruse.

Pescuitul guvizilor nu este economic prin brigăzile de pescari; ei pescuiesc guvizi în timpul cînd nu au de lucru la talene. Pescarii amatori pot pescui cu undița 10-15 kg de guvizi într-o zi. Capturile pescarilor amatori sînt incomplet prinse în statistici. Cantitatea de 168,8 t înregistrată în anul 1975 se datorește primirii guvizilor la punctele întreprinderii Piscicole Constanța și plata lor la preț convenabil pentru pescarul amator.

CAMBULA

Se pescuiește atît în mare cît și în laguna Sinoe (în perioadele de salinizare a apelor sale). În Sinoe pescuitul se practică cu năvodul; în mare cu paragate, năvoade la coastă, și

într-o mică măsură cu talienele. Pescarii apreciază mult cambula, care ca și anghila, este adesea neînregistrată. Pescuitul cambulei cu paragatele a fost interzis, pentru că împreună cu cambula se pescuia și calcanul neajuns la maturitate. Cantitățile pescuite variază de la un an la altul, de regulă între 12 și 55 t. În ultimii șase ani cantitățile înregistrate au fost mici; într-un singur an s-au înregistrat 51 t (1975), în 1971 - 23 t, iar în ceilalți 4 ani cantitățile au fost sub 10 t. Efectivele de cambulă sînt diminuate în iernile cu răcire rapidă a apei însoțite de furtuni (9, 19).

BARBUNUL

Se apropie de coastă odată cu apa rece, cînd este pescuit la taliene. Apariția barbunului la coastă este sporadică. Cantitățile pescuite anual variază de la cîteva tone la peste 140 t (11). Nu cunoaștem suficient deplasările acestei specii, pentru a organiza pescuitul ei activ. Stim însă că în estul Mării Negre se deplasează de-a lungul coastei și se prinde cu vînturile mari de fund.

BACALIARUL

Răspîndirea bacaliarului a fost cercetată prin analiza conținutului stomacal la rechini, a căror hrană principală o constituie (18). După datele obținute, ar fi răspîndit mai cu seamă între izobatele 50 și 60 m. Se pescuiește numai la taliene. Ajunge în zona lor de instalare cu apa curenților reci dinspre larg. Se apropie neregulat, ca și barbunul, însă mai frecvent și în cantități mult mai mari. Pescarii nu-l apreciază. Este expediat pentru a se fabrica din el făină de pește și adesea este înregistrat, în statistică, la un loc cu alte specii la rubrica "pește făină -PF". În vara anului 1976, la Sulina, pescarii nici nu cîntăreau cantitățile mici. Din această cauză statistica nu oglindește cantitățile reale de bacaliar pescuit. În unii ani nu apare nici o tonă cel puțin, în alți ani depășește cantități de 1300 t (11).

RECHINUL

Rezervele de rechin în Marea Neagră, inclusiv în dreptul

litoralului nostru, nu au fost încă precizate. Cantitățile pescuite reflectă doar intensitatea pescuitului. Cantitatea maximă de peste 60 t s-a pescuit în anul 1951. Putem intensifica pescuitul rechinului (8). Pentru a face rentabil acest pescuit este necesar să se vîndă carnea de rechin numai după o prelucrare prealabilă prin afumare sau eventual prin alte metode. De asemenea s-ar impune mecanizarea scoaterii paragnetelor, la care se pescuiește.

CALCANUL

Pescuitul calcanului este vechi în dreptul litoralului nostru. La începutul secolului actual era practicat de către pescarii turci, care veneau -pe bază de tradiție- pe litoralul nostru și vindeau la noi calcanul pescuit (1).

Importanța calcanului este atât de mare, încît în 1922, ANTIPA (2) propunea să se permită pescuitul cu traulul numai în regiunea calcanului. După 13 ani, pescuitul calcanului este prezentat de ANTIPA (4) astfel: "Indrăzneții noștri pescari - și cu deosebire cei de la Jurilofca - s-au apucat cu curaj de această meserie, instalîndu-se pe toată coasta, de la sud de Portița ... pentru a pescui primăvara calcanul - cel mai valoros peșter din Marea Neagră, după sturioni. Ei au ajuns cu micile lor bărci cu pînze, să pescuiască la 90 m adîncime, ... Dar cu ce sacrificii. Căci, după fiecare furtună, sînt cîțiva morți".

Înainte de al doilea război mondial, ANTIPA (6) prezintă pescuitul în dreptul litoralului nostru astfel: "Dar toată această activitate pescărească înviorată este de scurtă durată, căci, de îndată ce calcanul a isprăvit reproducerea și se retrage spre adînc, bărcile ușoare ale pescarilor noștri nu mai sînt capabile a-l urmări. Numai vasele cu motoare ale turcilor și cîțiva din voinicii de la Jurilofca, cu lotcile lor cu pînze, au trecut peste limitele mării teritoriale și au ajuns a urmări calcanul pînă la adîncimile de 85 m, adică pînă la o depărtare de vreo 40 km în larg".

"După plecarea calcanagiilor turci și după deschiderea în iunie a pescuitului sturionilor ... care recheamă pescarii acasă, pescuitul în marea teritorială rămîne numai pe seama tellenelor". Mai departe, la propuneri, ANTIPA continua: "Prin dezvoltarea pescuitului la larg, se va putea urmări mai sistematic

calcanul în migrațiile sale anuale - ... - pe care azi îl prind pescarii turci din Anatolia, trăgînd ei toate profiturile care se cuvin populației noastre".

Stațiunea de cercetări piscicole de la Mamaia și ulterior Institutul Român de Cercetări Marine au dat calcanului atenția cuvenită. Au fost executate o serie de cercetări de către IONESCU și SERPOLIANU (13), POGIRNEATA (17), LUSCAN (15), PARCALABOIU (16) calculează cantitatea recoltabilă de calcan, pentru păstrarea unui pescuit asigurat, la 200 t/an.

Statistica publicată (10, 11) arată că pînă în anul 1965, cantitatea pescuibilă anuală a fost de cele mai multe ori depășită, în unii ani dublată; un an leșit cu totul din comun a fost 1954 cînd, după o iarnă grea s-a pescuit cantitatea record de 678 t. Incepînd însă cu anul 1966 cantitățile pescuite au scăzut cu mult sub 200 t/an, ajungînd maximum la 119 t în anul 1973 și atingînd un minim de numai 16,4 t în anul 1975. Acest fenomen are loc la o specie din grupul biologic al peștilor litorali și de fund, care după datele multianuale sovietice pentru Marea Neagră, au dat variațiile cele mai mici față de celelalte specii cu importanță economică din această mare (14). Cauzele nu sînt biologice; sînt într-o oarecare măsură tehnice și preponderent economice: prețul calcanului pe piață nu acoperă cheltuielile de producție. Nici o unitate economică nu exercită un pescuit care să-l afecteze negativ indicatorii de plan. Intre timp, pescarii turci au reapărut în dreptul litoralului nostru și pescuiesc calcanul primăvara și la începutul verii.

Cercetarea științifică a Mării Negre, trasată cu stîta clarviziune de ANTIPA (3, 5) și-a dat în bună parte aportul. Pentru valorificarea ei, trebuie însă să ne mai luptăm. Cîteva piedici apar datorită unor neconcordanțe ale actelor normative, pe baza cărora se exercită pescuitul. Asemenea cazuri au fost și în trecut. Cităm din ANTIPA (6): "O comisie mixtă, compusă din delegați ai Ministerului de Finanțe - care pe lîngă cunoașterea nevoilor contabilității și a controlului să poată înțelege și nevoile economice- și din delegați ai regiei pescăriilor, va putea găsi ușor mijlocul de a găsi forma legală necesară și calea cea mai indicată de nevoile dezvoltării unei ramuri de producție, spre a împăca aceste două interese mari ale Statului, în aparență opu-

se, în realitate însă urmărind amîndouă în prima linie același scop final: de a dezvolta cît mai mult producția și activitatea națională, ...".

Prin pescuitul insuficient al guvizilor și al calcanu - lui, am pierdut în ultimii ani multe sute de tone de pește.

Organizarea și stimularea pescuitului guvizilor și al calcanului, stînjinită de mici neconcordanțe economice și de interpretare a legislației, poate fi cu ușurință îndrumată pe calea cea bună.

Pescuitul motorizat și mecanizat numai a speciilor bentale are puține șanse de a fi economic. Din această cauză se pare că va fi nevoie să ne orientăm spre nave de pescuit mixt, bental și pelagic, care să poată asigura utilizarea navei în pescuit, dacă nu întregul an, cel puțin în cea mai mare parte a lui. Eșecul economic al flotilei noastre de seinare a fost tocmai unilateralitatea folosirii ei. Pentru condițiile pescuitului nostru nu putem împrumuta soluțiile pe care alte țări și le-au găsit pentru condițiile lor, diferite de ale noastre.

LA PECHE DES POISSONS BENTHAUX SUR LA PLATE-FORME CONTINENTALE ROUMAINE

Résumé

Parmi les poissons benthaux de la plate-forme continentale roumaine, ceux qui présentent une importance économique sont: les Acipenseridae, les Gobiidae, Pleuronectes flesus luscus, Mullus barbatus ponticus, Odontogadus merlangus euxinus, Squalus acanthias et Scophthalmus maeoticus.

La pêche des esturgeons est sur son déclin. A cause des grands travaux hydrotechniques sur le Danube, les mesures protectrices existantes pour ces poissons ne sont plus satisfaisantes. Le maintien des réserves des esturgeons marins est devenu un problème important de la pêche du Danube et de la pisciculture.

Les Gobiidae ont une importance locale. Quoique leurs réserves sont variables, ils permettent une pêche annuelle d'au moins loc t. A présent la capture des Gobiidae n'est pas rentable pour la pêche industrielle. Pour mettre en valeur les Gobiidae, pris par des pêcheurs sportifs - une personne en peut prendre

10-15 kg par jour - il est nécessaire que les poissons soient acceptés aux points de réception, d'où on a la possibilité de les livrer aux consommateurs. Pendant les années quand l'annexe de la loi sur la pisciculture et la pêche a été interprétée dans le sens que les pêcheurs sportifs n'ont pas le droit de pêcher plus de 3 kg par jour, la quantité de Gobiidae commercialisée a diminué. Il est donc nécessaire, pour maintenir la mise en valeur des Gobiidae, que les pêcheurs sportifs puissent vendre leur capture aux points de réception de l'état.

Les réserves de Pleuronectes flesus luscus sont modestes; elles peuvent constituer une base pour la pisciculture en eau saumâtre.

Les quantités de Mullus barbatus ponticus, pêchées à la côte roumaine, présentent de grandes variations annuelles; on signale des années quand on pêche plus de 140 t.

L'Odontogadus merlangus euxinus, assez répandu, n'est pas apprécié par les consommateurs; sa quantité pêchée dépasse rarement 1300 t par an.

Les réserves de Scophthalmus maeoticus permettent une pêche annuelle de 200 t. Pendant plusieurs années on en a pêché des contingents beaucoup plus grands. Pendant les dernières années ses réserves n'ont pas été récoltées intégralement par les pêcheurs roumains. Le prix fixé pour ce poisson fait que sa pêche ne soit pas rémunératoire pour les entreprises publiques. La mécanisation de la pêche aux palangres et aux filets verticaux, l'utilisation du chalut, de même qu'un prix rémunératoire, permettraient de compléter la mise en valeur, au littoral roumain, de ce savoureux poisson.

BIBLIOGRAFIE:

1. ANTIPA, GR., 1916 - Pescăria și pescuitul în România. București.
2. ANTIPA, GR., 1922 - Politica de stat în chestiunea pescăriilor domeniiale. București, Tip. "Urbana": 58 p.
3. ANTIPA, GR., 1932 - L'exploration scientifique de la mer Noire. Bul. de la Séct. Scient., Acad. Roumaine, 15, 5-6 : 10.
4. ANTIPA, GR., 1935 - Măsurile și lucrările necesare pentru intensificarea producției pescăriilor și pentru valorifi-

- care a produselor lor. București, Tip. I.C. Văcărescu", 1-31.
5. ANTIPA, GR., 1936 - Ziele und Wege ichthyologischer Forschung Schwarzen Meere. Bul. de la Sect. Scient., Acad. Roumaine, 18, 8-9 : 9.
 6. ANTIPA, GR., 1937 - Telurile politice de Stat pentru dezvoltarea, organizarea și punerea în valoare a Pescăriilor României. Bul. Adm. Gen. P.A.R.I.D., 2: 48 p, București.
 7. BACALBASA, N., 1965 - Tehnica pescuitului (Pescuitul industrial), Ed. Did. și Ped., București.
 8. BACALBASA, N., 1968 - Considérations sur la pêche de l'Aiguillat (Squalus acanthias L.) dans le nord-ouest de la mer Noire. Rapp. Comm. int. Mer Médit., 19, 2 : 237 - 240.
 9. BACESCU, M., 1954 - Influența iernii grele 1954 asupra vieții și pescuitului în Marea Neagră. Bul. ICP, 12, 4: 5-12.
 10. BUSNITA, T., ARACHELIAN I., 1957 - Cîteva date privitoare la pescuitul marin român și bulgar în perioada 1949-1954. Bul. I.C.P., 16, 1 : 13-35.
 11. CAUTIS IL., VERIOTI-MARINESCU FL., 1976 - Modificări în capturile românești la Marea Neagră și perspectiva exploataării. Cercetări Marine IRCM, 9 Supl. :
 12. IGNATESCU, C.N., MORARIU I.G., NALBANT T.T., 1970 - Observații asupra activității diurne a peștilor litorali din fațesul pietros. Bul. I.C.P., 29, 3 : 72-76.
 13. IONESCU, N., SERPOLIANU GH., 1953 - Observațiuni asupra distribuției morunului, calcanului și rechinului pe platforma continentală în dreptul litoralului românesc. Bul. ICP, 12, 4 : 39-45.
 14. KROTOV, A.V., 1958 - Rezervele principalelor specii de pești din bazinul mărilor Neagră și Azov. Bul. ICP, 17, 2: 9-20.
 15. LUSCAN, S.V., 1962 - Componenta pe vârste a aglomerărilor de calcan pescuite la litoralul românesc în perioada 1959-1961. Bul. ICPP, 21, 2 : 59-73.
 16. PARCALABOIU, ST., 1973 - The dynamics of turbot stock (Scophthalmus maeoticus (PAL.)) on continental platform of the Black Sea in front of romanian littoral. Cercetări Marine, IRCM, 5-6: 327-353.
 17. POGIRNEATA, N., 1959 - Cîteva observații privind pescuitul și biologia calcanului (Scophthalmus maeoticus (PALLAS)) la

- litoralul românesc al Mării Negre. Bul. ICP, 18, 4: 27-39.
18. POPOVICI, Z., 1938 - Die Verbreitung von Gadus euxinus Nordm. an der Westküste des Schwarzen Meeres nach Magenuntersuchungen an Squalus acanthias L., Mem. Sect. St. Academia Rom., seria a III-a, 15, 3: 27 p.
19. POPOVICI, Z., 1943 - Ungewöhnliches Fischsterben an der Westküste Schwarzen Meeres. Buc. Anal. Inst. Cerc. Pisc. Rom., 2, 337 - 348.